

Kriminalita

Kriminalitu lze chápat jako nejextrémnější článek sociální patologie, přičemž její zdroje spočívají v oblasti sociální a situační.

V Libereckém kraji se v roce 2005 oproti roku 2004 snížil celkový počet zjištěných trestných činů o 2,0 %. Poměr objasněných trestných činů ke zjištěným dosáhl na konci sledovaného období 54,3 %, celková objasněnost trestných činů spáchaných v témže roce mírně stoupá. Situaci tak lze z těchto dvou hledisek hodnotit jako pozitivní. Komparace s objasněností trestných činů v rámci celé České republiky (39,3 %) pak jen danou skutečnost potvrzuje.

Tab. S.1 Trestné činy v letech 2004 - 2005

Zdroj: Policejní prezidium ČR

	Česká republika			Liberecký kraj		
	2004	2005	index 2005/2004	2004	2005	index 2005/2004
Zjištěné trestné činy	351 629	344 060	97,8	15 357	15 047	98,0
v tom:						
hospodářská kriminalita	33 464	43 882	131,1	1 306	1 901	145,6
obecná kriminalita	293 190	277 504	94,6	12 888	11 992	93,0
vojenské trestné činy	933	85	9,1	20	6	30,0
trestné činy proti ústav. zřízení	3	4	133,3	-	-	x
zbývající kriminalita	24 039	22 585	94,0	1 143	1 148	100,4
Objasněné trestné činy	134 444	135 281	100,6	7 620	8 172	107,2
v tom:						
hospodářská kriminalita	23 995	29 519	123,0	1 014	1 436	141,6
obecná kriminalita	87 567	84 818	96,9	5 518	5 630	102,0
vojenské trestné činy	928	84	9,1	20	6	30,0
trestné činy proti ústav. zřízení	2	2	100,0	-	-	x
zbývající kriminalita	21 952	20 858	95,0	1 068	1 100	103,0
Objasněnost trestných činů (%)	38,2	39,3	¹⁾ 1,1	49,6	54,3	¹⁾ 4,7
v tom:						
hospodářská kriminalita	71,7	67,3	¹⁾ -4,4	77,6	75,5	¹⁾ -2,1
obecná kriminalita	29,9	30,6	¹⁾ 0,7	42,8	46,9	¹⁾ 4,1
vojenské trestné činy	99,5	98,8	¹⁾ -0,6	100,0	100,0	¹⁾ 0,0
trestné činy proti ústav. zřízení	66,7	50,0	¹⁾ -16,7	x	x	¹⁾ x
zbývající kriminalita	91,3	92,4	¹⁾ 1,0	93,4	95,8	¹⁾ 2,4

¹⁾ rozdíl 2005 - 2004

Elementární členění kriminality

Při odděleném hodnocení kriminality hospodářské (zpronevěra, podvod atd.) a obecné (nejčastěji zastoupena majetkovou trestnou činností a násilnou) je zajímavé sledovat vývoj objasněnosti u druhé jmenované.

Tab. S.2 Hospodářská a obecná kriminalita v Libereckém kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

	2002	2003	2004	2005
Hospodářská kriminalita				
Zjištěné trestné činy	1 916	1 333	1 306	1 901
Objasněné trestné činy	1 417	996	1 014	1 436
Objasněnost (%)	74,0	74,7	77,6	75,5
Obecná kriminalita				
Zjištěné trestné činy	13 214	13 198	12 888	11 992
Objasněné trestné činy	4 821	4 883	5 518	5 630
Objasněnost (%)	36,5	37,0	42,8	46,9

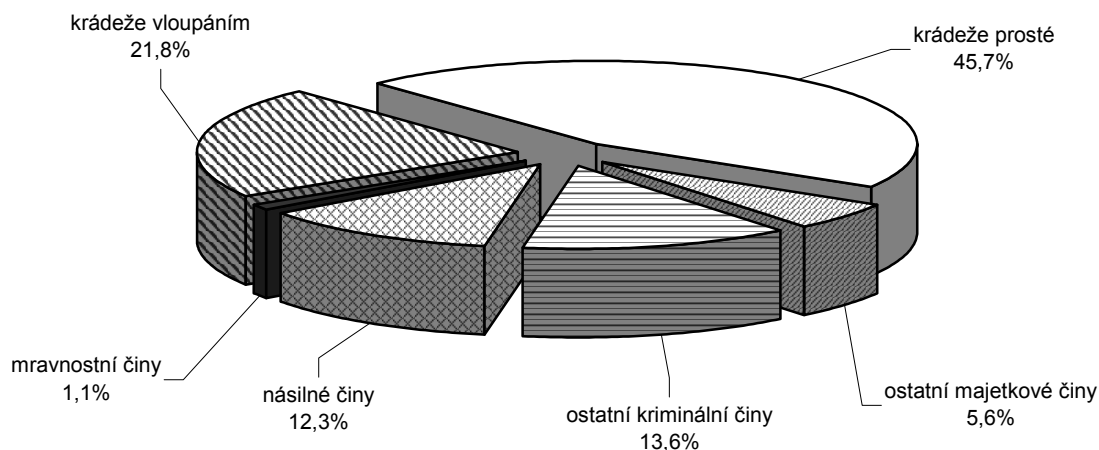
Počet zjištěných trestných činů hodnocených v rámci **obecné kriminality** se průběžně mezi roky 2002 a 2005 snižoval při současně se zvyšujícím procentu objasněnosti. Nepřímá úměra je v tomto ohledu žádoucím jevem. Obecná kriminalita se na celkové kriminalitě kraje v roce 2005 podílela 79,7 %, její objasněnost byla 46,9 %. Nejčastějším projevem obecné trestné činnosti je majetková. Její rozsáhlost (přibližně 60 % všech případů trestné činnosti) je dána pravděpodobně majetkovou vybaveností obyvatel a též zvětšujícími se sociálními rozdíly. Významnou složkou majetkové trestné činnosti jsou krádeže dvoustopých motorových vozidel a věcí umístěných ve vozidlech (tyto trestné činy hodnoceny v rámci krádeží prostých). I přesto jsou však znatelné pozitivní trendy a přes veškeré negativní skutečnosti se daří obecnou trestnou činnost, s velkým přispěním prevence, snižovat.

Tab. S.3 Obecná kriminalita v Libereckém kraji v letech 2002 - 2005 - zjištěné trestné činy

Zdroj: Policejní prezidium ČR

	2002	2003	2004	2005
Obecná kriminalita celkem	13 214	13 198	12 888	11 992
v tom:				
násilné činy	1 277	1 257	1 500	1 474
mravnostní činy	106	152	131	127
majetkové činy	10 567	10 525	9 781	8 755
v tom:				
krádeže vloupáním	3 793	3 595	3 366	2 613
krádeže prosté	6 138	6 375	5 793	5 475
ostatní majetkové činy	636	555	622	667
ostatní kriminální činy	1 264	1 264	1 476	1 636

Struktura obecné kriminality v Libereckém kraji v roce 2005

Počet zjištěných trestných činů hodnocených jako **hospodářské** se v období let 2002 – 2004 snižoval, v roce 2005 se však opět vrátil na úroveň roku 2002. Hospodářská kriminalita se na celkové kriminalitě kraje v roce 2005 podílela 12,6 %, její objasněnost byla 75,5 % a nejčastěji se projevovala v podobě úvěrového podvodu (38,6 % z veškeré hospodářské kriminality).

Počet zjištěných trestných činů na 10 000 obyvatel

Výše uvedené statistiky naznačují, že poklesl i ukazatel vyjadřující počet zjištěných trestných činů na 10 000 obyvatel (z 359 v roce 2004 na 351 v roce 2005). Tyto hodnoty jsou nicméně nadprůměrné v porovnání s hodnotami celorepublikovými (růst z 336 trestných činů na 10 000 obyvatel v roce 2004 na 345 v roce 2005).

Tab. S.4 Zjištěné trestné činy na 10 000 obyvatel

Zdroj: Policejní prezidium ČR

	2002	2003	2004	2005
	Česká republika			
Zjištěné trestné činy na 10 000 obyvatel	365	351	345	336
z toho:				
hospodářská kriminalita	39	31	33	43
obecná kriminalita	298	295	287	271
	Liberecký kraj			
Zjištěné trestné činy na 10 000 obyvatel	384	367	359	351
z toho:				
hospodářská kriminalita	45	31	31	44
obecná kriminalita	309	309	302	280

Komplexní pohled, historické aspekty

Zde prezentované údaje o kriminalitě však mohou vytvořit představu pouze o tzv. legální kriminalitě a neberou zřetel na tzv. černé číslo kriminality. V případě dlouhodobějšího pohledu a též zohlednění změn v trestní legislativě (např. v úpravě postihu majetkových deliktů) a jejich vlivu na trestní činnost, by jistě byl tento pohled mnohem transparentnější a komplexnější. Z uvedeného ovšem zcela nezbytně plyne, že takto prezentované údaje o stavu kriminality mohou být výrazně nepříznivější, než jak jsou předkládány k informaci veřejnosti.

Základní skutečnosti, které vývoj bezpečnostní situace v kraji ovlivňují, jsou trvalé. Jde zejména o jeho příhraniční polohu, průmyslový charakter, rekreační charakter velké části kraje apod. Tomu odpovídá i koncentrace obyvatelstva a velká intenzita migrace.

Z hlediska časového byl zaznamenán explozivní kvantitativní nárůst kriminality po roce 1989, kdy se vedle tradičních forem zločinu začaly masivněji prosazovat i formy nové, do té doby netradiční. Na jedné straně odpadly některé formy jednání považované v předlistopadovém období jako trestné činy, specifické právě jen pro podmínky totalitního státu. Na druhé straně skutečnost, že vedle měnící se podoby tradičních forem zločinu, majících svá specifika a výrazně narůstajících, šlo o zcela nové formy vlastní rodící se kapitalistické formaci, včetně např. organizované zločinnosti, jevů označovaných v literatuře jako „*white collar crime*“, tunelování apod. Příznačné jsou současně i dříve nevídané způsoby páchaní trestné činnosti vyznačující se často velkou vynalézavostí, rafinovaností a bezostyšností, brutalitou a ohromným nárůstem způsobených škod. Prudce se zvýšil především počet majetkových deliktů, jako jsou krádeže a loupeže. Zatímco před listopadem 1989 tvořily zhruba polovinu všech zločinů u nás, s příchodem demokracie vzrostl jejich podíl na 70 – 80 %.

V posledních letech, i přes fakt, že dochází ke stagnaci a vývoj kriminality již není tak dramatický jako v období těsně porevolučním, dochází v průměru k třikrát více zločinům ročně než před rokem 1989. Informace vyplývají ze statistik ministerstev vnitra a spravedlnosti.